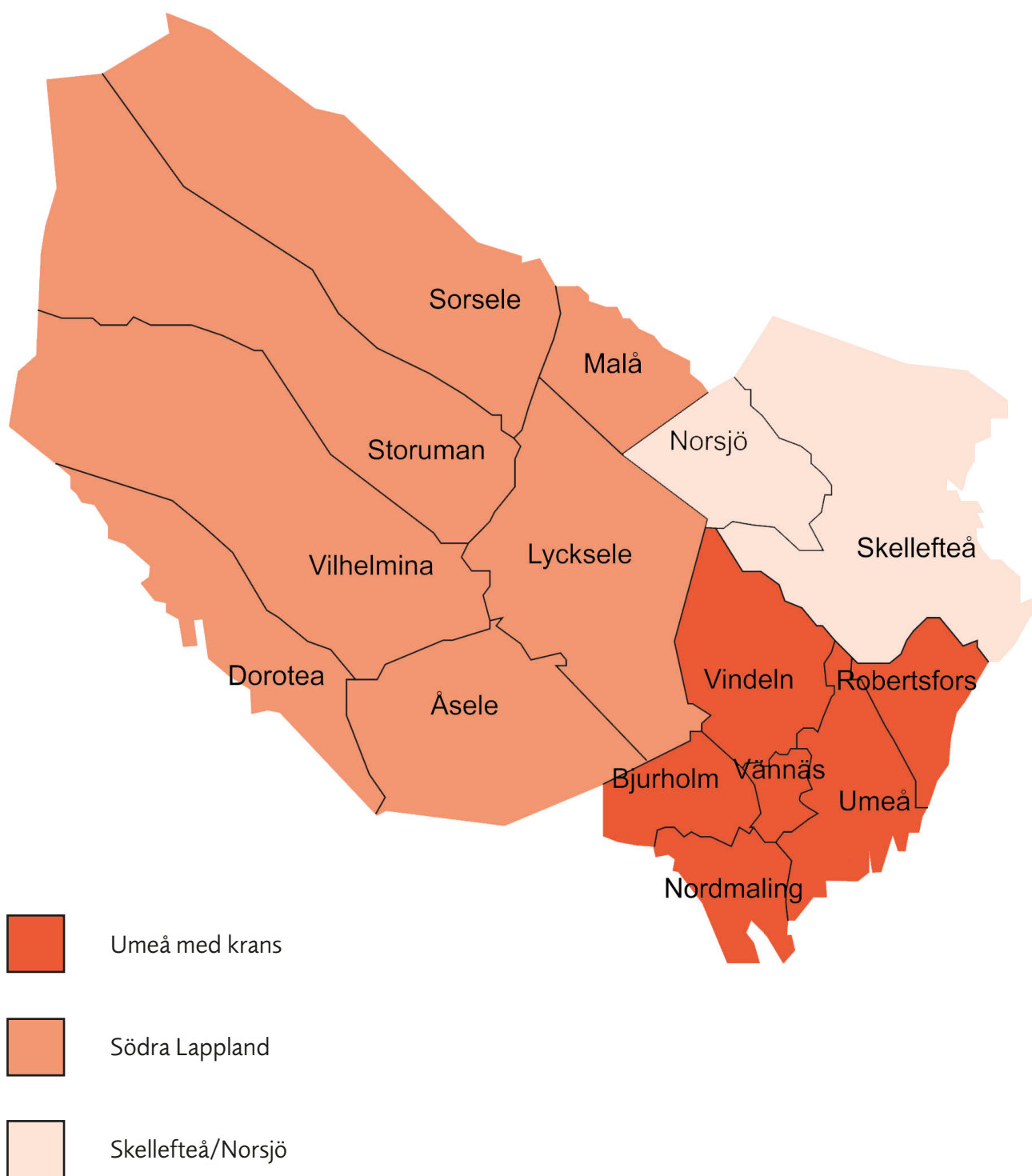

Plan för implementering av HLT Hälsa Lärande och Trygghet i Västerbotten

Strukturerad samverkansmodell mellan förskola/skola, elevhälsa, socialtjänst och hälsocentral för att främja förebyggande och tidiga insatser för barn/unga och deras familjer

Produktion och text: Ansvarig Nanna Forsgren, Region Västerbotten
Grafisk form: Helen Bäckman, Region Västerbotten

Säkra tidig upptäckt och samordnade insatser

De flesta barn och unga mår bra, är friska och växer upp med trygga vuxna. De flesta barn har tillgång till en bra skola och en stimulerande och utvecklande fritid. Samtidigt konstateras, att den tid vi lever i kan vara både utmanande och ställer andra krav än tidigare på barn och unga. Det är oroväckande att den upplevda psykiska ohälsan ökar hos barn och unga i landet.

Enligt Sveriges kommuner och landstings beräkningar så behöver ca 20–30% av alla barn någon gång stöd och hjälp av första linjen. Med första linjen avses den eller de funktioner eller verksamheter som har till uppgift att först ta emot barn, ungdomar eller familjer som söker hjälp för att ett barn mår dåligt, oavsett om problemet har psykologiska, medicinska, sociala eller pedagogiska orsaker.

Under 2000-talet har ett antal nationella satsningar gjorts för att utveckla och tillgängliggöra insatser för barn och ungas psykiska hälsa. En del i denna satsning är att bygga upp en första linje som kan ge förebyggande och tidiga insatser när ett barn eller en ungdom visar tecken på, eller risk för, psykisk ohälsa.

Framgångsrik modell

HLT började som ett utvecklingsarbete i SKLs regi, och har därefter utvecklats till ett ordinarie arbetssätt i flera kommuner i Västerbotten. Sedan 2012 har Region Västerbotten och Umeå kommun byggt upp en gemensam första linje i form av samverkansmodellen HLT. I HLT ingår verksamheterna hälso-central, förskola/skola, elevhälsa och socialtjänst. Samverkan i HLT handlar om en modell för ett strukturerat arbetssätt där bedömningar och insatser samordnas, med det gemensamma uppdraget att ge barn och ungdomar och deras familjer tidigt och samordnat stöd. HLT mötena ska resultera i ett konkret erbjudande om stöd/insats till barnet/ungdomen och dennes familj och genom en SIP-träff görs familjen delaktig i utformningen av stödet/insatsen.

HLT finns idag etablerad i alla skolområden och på alla familje- och hälsocentraler i Umeå kommun. Samverkansmodellen och arbetssättet har också spridit sig till ett flertal kommuner i länet med tillhörande hälsocentraler/sjukstugor och familjecentraler. Idag finns HLT etablerad i nio av länets femton kommuner: Umeå, Vindeln, Vännäs, Åsele, Storuman, Lycksele, Nordmaling, Skellefteå och Norsjö.

Samverkansmodellen har stärkt arbetet med tidig upptäckt och samordnat tvärprofessionellt stöd. Från samtliga samverkande verksamheter vittnar medarbetare om att HLT skapar ett mervärde till nytta för barn och föräldrar. Medarbetare förmedlar också att samverkansmodellen påverkar deras arbetsmiljö positivt, de upplever sig mindre ensamma med svåra arbetsuppgifter och har ökad kännedom om och förståelse för varandras verksamheter.

De positiva erfarenheterna har skapat en efterfrågan att bygga upp HLT i fler kommuner. Samtliga aktörer är överens om att en väl utvecklad och fungerande samverkan är nödvändig för att barn och unga i behov av tidiga och samordnade insatser ska få sina behov tillgodosedda. Myndigheter har en allmän skyldighet att samverka och varje myndighet ska lämna andra myndigheter hjälp inom ramen för den egna verksamheten. Det innebär att ansvaret för att skapa en förtroende-full, medskapande och ändamålsenlig samverkan är gemensamt för verksamheterna.

I Länsgemensam analys- och handlingsplan för riktade insatser rörande psykisk hälsa 2018 Västerbottens län, omnämns strukturerad samverkan i Första linjen, med tvärprofessionella arbetsgrupper i varje kommun mellan förskola, skola, socialtjänst och primärvård för barn 0-16 år som ett av målområdena. Även i den regionala utvecklings och handlingsplanen för den sociala barn och ungdomsvården, beskrivs tidigt samordnat stöd från skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård oavsett hemkommun som ett prioriterat utvecklingsmål.

Framgångsfaktorer för att implementera HLT

Kunskap om viktiga förutsättningar för samverkan (styrning, struktur och samsyn) och kunskap om implementering har varit vägledande i arbetet med att utveckla HLT som modell för samverkan. Modellen är enkel att förstå och använda. De mål och visioner som gäller för HLT överensstämmer väl med verksamheternas kärnuppdrag och modellens fasta struktur skapar gynnsamma förutsättningar för samverkan. Nedan finns en kort beskrivning av framgångsfaktorer i arbetet med att utveckla och implementera HLT.

- Engagerad ledningsgrupp i samverkan
- Samsyn kring uppdraget
- Konkreta mål och visions formuleringar
- Avgränsad målgrupp och geografiskt område
- Struktur för arbetet - fast mötestid och plats
- Utvalda nyckelpersoner med avsatt tid för uppdraget, och med kompetens inom området barn/unga
- Uppföljning och mätning
- Processtöd från både region och kommun

Uppräkningen visar att det krävs ett engagerat och målmedvetet arbete över etablerade verksamhets- och organisationsgränser på flera nivåer.

Stöd för fortsatt implementering

Arbetet med att bygga upp och implementera HLT i Västerbotten förutsätter ett gemensamt utvecklingsarbete mellan förskola/skola, elevhälsa, socialtjänst och hälsocentral i varje kommun. Erfarenheterna hittills har visat att processtöd med god kännedom om var sin huvudman Region Västerbotten, respektive kommun, är viktigt. Processtödet behöver dessutom ha god kännedom om HLT och koppling till det nationella utvecklingsarbetet med att utveckla första linjen.

Länssamordningsgruppen har beslutat att stödja länets kommuner i arbetet med att implementera HLT och medel har avsatts från de statliga stimulansmedlen för psykisk hälsa 2019. FoU-välfärd har fått i uppdrag att:

- Ta fram en plan för implementeringen av HLT i länet
- Finansiera processtöd 20% under 8 månader
- Finansiera HLT-konferens för erfarenhetsutbyte mellan HLT-teamen i länet
- Följa det som händer kring första linjen nationellt

Uppstart, uppföljning, fördjupning

Jessika Nyström och Ulrika Granskog har anlitats som processledare med uppgift att stödja implementeringen av samverkansmodellen HLT, så som den finns beskriven i HLT-handboken Vägledning och riktlinjer. Innehållet i processtödet ska anpassas utifrån de lokala förutsättningarna i kommunerna.

Arbetet inleddes med en inventering av behovet av processtöd. Den genomfördes maj 2019 och visade 10 kommuner önskade ta del av erbjudandet om processtöd. Några kommuner önskade hjälp med uppstart, andra med uppföljning och ytterligare några med fördjupning. I Aktivitetsplanen, som följer med som bilaga till planen för implementering av HLT, beskrivs kommunernas behov och planerade aktiviteter.

Under år 2020 kommer samtliga HLT team att bjudas in till konferens med erfarenhetsutbyte och aktuell kunskap om barn och unga.

För att säkra det fortsatta arbetet med HLT, efter den tidsbegränsade satsning som nu görs på uppstart och implementering, blir ett viktigt uppdrag för processledarna Jessika och Ulrika att introducera lokala processledare med geografisk närhet till olika delar av länet för att utgöra ett mer långsiktigt processtöd för HLT.

De lokala processledarna kommer att finansieras av Region Västerbotten och knyts till varsitt närsjukvårdsområde. Region Västerbotten har avsatt resurser för detta processtöd med motsvarande 10% i Södra Lappland, 20% i Skellefteå och Norr- och 40% i Umeå med kranskommuner.

Målsättning

Den övergripande målsättningen med implementeringsarbetet är att det i alla kommuner i Västerbotten ska finnas en strukturerad samverkan mellan förskola, skola, socialtjänst och primärvård som förmår tillhandahålla ett lättillgängligt och samordnat stöd för barn och unga.

Den övergripande målsättningen motsvarar målbeskrivningarna i Läns gemensam analys- och handlingsplan för riktade insatser rörande psykisk hälsa 2018 och regional utvecklings- och handlingsplan för den sociala barn och ungdomsvården.

Viktiga delmål:

- Uppstart av nya HLT-team
- Fördjupning av HLT; säkerställa HLT-modellen
- Tillhandahålla enhetligt uppdaterat material tex HLT handbok, broschyrer översatt till olika språk, samtyckesblankett och SIP
- Introducera lokala processledare i 3 geografiska områden från Region Västerbotten
- Sammanställa länsövergripande uppföljning
- Planera och genomföra HLT-konferens tillsammans med lokalt processtöd
- Säkerställa att aktuell information om HLT når alla HLT-team, genom utskick av meddelandeblad till alla HLT-team i länet

Aktivitetsplan (revideras kontinuerligt)

KOMMUN	Initierad kontakt	Behov	Ledningsgrupp	HLT team	HLT konferens	Uppföljning	Avslutande kontakt	Kontaktperson
Vännäs	190605	Fördjupning	191028 Återkoppling från HLT team 190912 Material	191022 Presentation HLT modellen Genomgång material Lokalt nuläge	2020 v 8	200316 Gemensam träff ledning och team.		Susanna Mårtensson
Norsjö	190605	Fördjupning	190903 Förskolechef, HC avd. chef	190903 Presentation HLT modellen Genomgång av material Lokalt nuläge Deltagare HLT team, förskolechef, HC avd. chef	2020 v12	Skype		Kristina Boman
Skellefteå	190605	Fördjupning	Träff 191121 med elevhälsachef och socialchef		2020 v12			Christina Videlund Lisa Högdal
Storuman	190605	Material + uppföljning			2020 v9	Skype		Erika From
Bjurholm	190605	Uppstart	191127 Träff ledningsgrupp		2020 v8			Gunnar E Lindström
Robertsfors	190605	Uppstart	191028 Skype träff Info. om HLT modellen därefter ställningstag om forts.	191017 Presentation HLT modellen Genomgång material Nuläge kring samverkansformer Barn och unga	2020 v8			Carola Degerman
Sorsele	190605	Uppstart	191017 Skypemöte ledningsgrupp om HLT modellen. Ärendet upp för beslut i KS 191029		2020 v 9			Josephine Gabrielsson
Nordmaling	190605	Fördjupning	191216 Planerad träff med ledningsgrupp samt HLT team		2020 v8			Maria Lundqvist-Brömster
Vindeln	190605	Fördjupning	191105 Träff med ledningsgrupp Fokus på att leda i samverkan samt uppföljning.		2020 v 8	200114 Ledning samt team Fokus uppföljning, samtycke		Ulrica Westman - Yttergren Johanna Persson
Malå	190605	Uppstart	Intresse kring HLT från ledningsgrupp inväntar tid för Skype träff		2020 v 9			Annelie Lindström
Åsele				Planerad Skype kontakt med HLT teamet,	2020 v 9			
				uppföljning , samtycke				
Vilhelmina					2020 v9			

